

"הסיפורים שלנו"

הצעה לשלושה שיעורי כיסוי חיים שניתן ללמד בהתאמה בכל שלבי הגיל¹

רציונל

המפגשים הבאים מציעים מבנה ייחודי לקיום שיח חברתי כיתתי. המפגשים מתאימים ליצירת תשתית של היכרות מעמיקה בין תלמידים, להבניית נורמות כיתתיות של שיח מקרב, אותנטי ומחבר בין תלמידים. בכוחו של שיח חברתי כיתתי כגון זה, המתקיים כדרך שגרה, לצמצם תופעות של דחייה חברתית שכן היכרות קרובה ואישית עם חברי הכיתה מהווה תשתית לתחושת שייכות וערבות הדדית. "קל" יותר לפגוע או לדחות ילד שאינו מוכר מספיק, להתבונן בו דרך "סטיגמות" בלבד, ילד שקולו האישי טרם נשמע. היכרות התלמידים עם סיפורי החיים של חבריהם תאפשר להם ליצור נקודות חיבור שונות ומגוונות, תעודד חוויה של דמיון אוניברסלי ובתוכו רגשות של שמחה וכאב הדומים זה לזה ובה בעת גם ייחודים. מומלץ לקחת את המפגשים הללו כתחילתה של שגרת שיח כיתתי ולייצר תרבות של שיח כיתתי אודות נושאים רבים ומגוונים בהתאם לצרכי הכיתה, לאירועים מתוך לוח השנה או לחוויות מזמנות ובלבד שישמר המוטיב האישי-הרגשי. לא שיח תיאורטי-מושגי אלא מפגש עם האופן שבו כל נושא פוגש כל תלמיד באופן אישי.

שלושת מפגשים מנוסחים באופן רחב המאפשר התאמה לגילאים השונים.

מעגל שיח ראשון - סיפור על רגשות

מטרות

- התלמידים יתרגלו שיתוף בסיפור אישי
- התלמידים יתרגלו הקשבה
- התלמידים ילמדו לאתר נקודות דמיון בין סיפורים אישיים

פתיחה

¹ מומלץ לקרוא קריאה מקדימה את המסמך - "אקלים חברתי מיטבי בבית הספר ובכיתה מסמך מערכת המסייע בהבניית תכנית ההתערבות" הנמצא בעלון המקוון תחת הכותרת: "תפיסה ומדיניות"

בשיעורנו היום נקיים בכיתה "מעגלי שיח". מטרת המעגלים היא להעמיק את ההיכרות ביננו ולגבש את הכיתה שלנו. בזמן השיח במעגל חשוב שנקפיד על שני כללים חשובים:

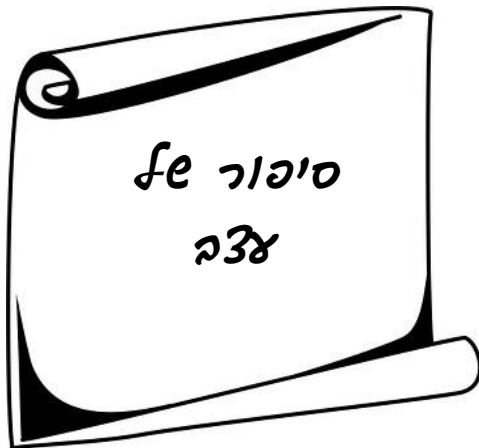
- יש להקשיב אחד לשני מתוך מקום של כבוד לסיפור האישי של כל אחד ומבלי להתפרץ לדברים.
- אין חובת דיבור- מי שלא רוצה לספר לא חייב

נתחלק לחמישיות ונפזר על כל שולחן כרטיסיות. אתם מתבקשים להתבונן בכרטיסיות ולהיזכר בסיפורים החיים שלכם. כל אחד בתורו יבחר כרטיס אחד ויספר את הסיפור שלו שקשור לאותו כרטיס.

לאחר שהתלמיד סיים לספר את הסיפור שלו אנחנו נגיד לו "תודה ששיתפת אותנו" ונשאל אם מישהו רוצה לספר סיפור דומה שקרה לו. חבר שנזכר בסיפור דומה ישתף את הקבוצה.

לאחר מכן נמשיך אל התלמיד הבא שרוצה לספר סיפור הקשור לכרטיסייה שבחר.

הכרטיסיות שיונחו על השולחן:

שאלות לדיון במליאה עם תום העבודה בקבוצות

- איך הרגשתם במצב?
- מי מוכן לשתף בחוויה שלו כסיפור את הסיפור שלו לחברים?
- מה גיליתם על עצמכם או על חבריכם במהלך השיחה?
- לכל אחד מאתנו יש חיים שלמים של סיפורים אישיים. ככל שניכר את הסיפורים האחד של השני נלמד על עצמנו, על חברינו ונראים מחברים בכיתה. מה דעתכם על כך?

הארות הנחיה

ניתן לחלק את הכרטיסיות לשני מפגשים שונים. במפגש הראשון לזמן סיפורים על רגשות נעימים ובמפגש השני לזמן סיפורים על רגשות לא נעימים. כיוון שהתלמידים נושאים עימם שפע של רגשות מכל גווני הקשת. חשוב לתת מקום לכולם. מניסיון דווקא השיתוף בסיפורים אודות רגשות לא נעימים מייצרים קירבה רבה, תחושת חיבור ומציאת דמיון בחוויות האנושיות. המקום שניתן לסיפורים הללו עשוי לסייע בהתמודדות עם תחושות של בדידות

וכאב. בקבוצה שבה עולה סיפור אישי מורכב מומלץ שהמורה תצטרף ובמקרה הצורך תזמין אף תזמין את התלמיד לשיחה אישית.

מעגל שיח שני – סיפור אמת וסיפור שקר

מטרות

- תרגול של הקשבה ושאלת שאלות סקרניות
- מציאת נקודות דמיון בין סיפורים אישיים

פתיחה

בשיעורנו היום נמשיך לקיים מעגלי שיח בכיתה. כזכור, מטרת המעגלים היא להעמיק את ההיכרות ביננו ולגבש את כיתתנו. בזמן השיח במעגל חשוב שנקפיד על שני כללים חשובים:

- יש להקשיב אחד לשני מתוך מקום של כבוד לסיפור האישי של כל אחד ומבלי להתפרץ לדברים.
- אין חובת דיבור- מי שלא רוצה לספר לא חייב

נתחלק גם היום לחמישיות. כל אחד ייקח לעצמו דף נייר ויכתוב שני משפטים:

משפט אחד- **משפט אמת** שמתאר משהו שבאמת קרה לו פעם בחיים.

משפט שני- **משפט שקר** שמתאר משהו שלא קרה לו באמת.

לאחר שכל אחד יכתוב על עצמו משפט אמת ומשפט שקר נתחיל בסבב ההיכרות

שלב א: ילד מקריא את שני המשפטים שכתב

שלב ב: הקבוצה תצטרך לנחש מה היה משפט האמת ומה היה משפט השקר

שלב ג: הילד יגלה את התשובה הנכונה ואז יספר את הסיפור על משפט האמת שכתב.

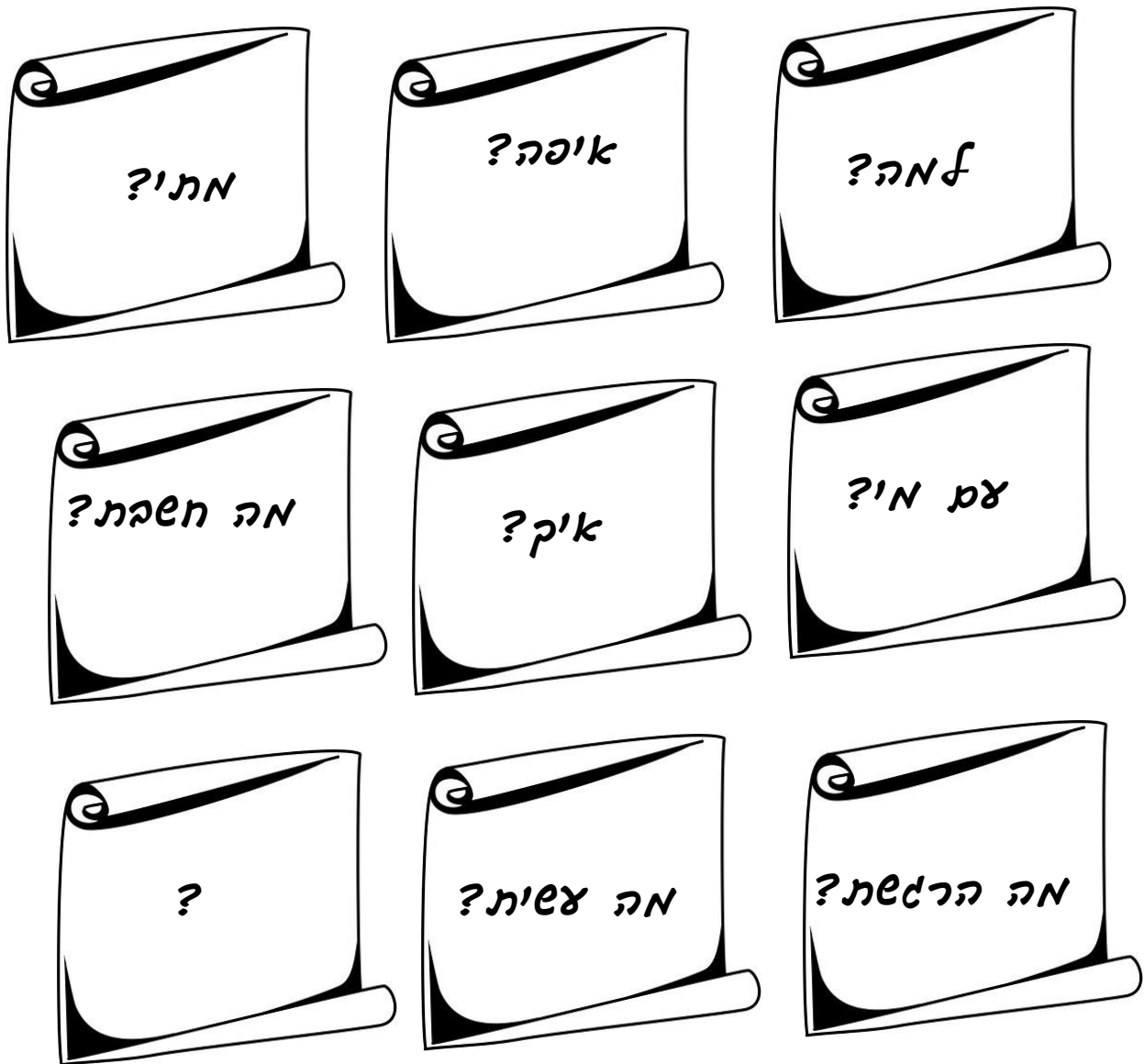
שלב ד: כל ילד בקבוצה ישאל את הילד שאלת התעניינות (ניתן להיעזר במילים שיהיו

מפוזרות על השולחן)

שלב ה: הילד יענה על השאלות (אם הוא מעוניין בכך) . ואז עוברים לילד הבא...

הכרטיסיות שיונחו על השולחן

מילות שאלה שסייעו לילדים לנסח את השאלות הסקרניות:

שאלות לדיון במליאה עם תום העבודה בקבוצות

- מי מוכן לשתף איך הרגיש במהלך מצולף השיח?
- אלו סיפורים אלו בקבוצה שלכם? (שמחים, מצחיקים, מפתיעים, עצובים....)
- איך הרגשתי כשהתאגדנו? הכתב באמצעות השאלות הסקרניות?
- מה למדנו במהלך אחד אל השני ומה אל הקשה בין חברי?

הארות הנחיה

כדאי להדגים את שאלת השאלות הסקרניות במליאת הכיתה לפני המעבר ל"מעגלי השיח". המורה יכולה לרשום על הלוח את מילות השאלה. לספר סיפור אמת ושקר משלה. לאפשר לכיתה לנחש. לספר את הסיפור ולבקש מהתלמידים לשאול אותה שאלות סקרניות. הדגמה כזו תסייע בהבנת כללי השיח בהמשך וגם תאפשר למורה להיות חלק מהמשחק, להביא חלקים אישיים מעצמה ובכך להיות שותפה פעילה בתהליך החברתי בכיתה.

מעגל שיח שלישי – סיפור על קונפליקט

מטרות מרכזיות

- תרגול הקשבה, שאילת שאלות סקרניות והענקת סיוע בין חברים (מעגל היוועצות)
- מציאת נקודות דמיון בין סיפורים אישיים

פתיחה

היום נמשיך לקיים מעגלי שיח בכיתה. מטרת השיח שלנו היום היא לעזור אחד לשני בהתמודדות עם קשיים יומיומיים שכולנו חווים לעיתים. מזכירה לכם שבזמן השיח במעגל חשוב להקפיד על שני כללים חשובים:

- יש להקשיב אחד לשני מתוך מקום של כבוד לסיפור האישי של כל אחד ומבלי להתפרץ לדברים.
- אין חובת דיבור- מי שלא רוצה לספר לא חייב

נתחלק גם היום לחמישיות. כל אחד יחשוב על בעיה או קושי עמה הוא מתמודד כעת או שהתמודד איתה בעבר.

שלב א: נבקש מאחד הילדים שרוצה בכך לשתף בבעיה

שלב ב: הקבוצה תשאל את הילד שאלות סקרניות כדי להבין טוב יותר את הבעיה שאותה הוא מתאר.

שלב ג: ילדים בקבוצה שחוו קשיים דומים לקושי שהוצג ישתפו בקצרה. כל אחד יוכל לשתף בכמה משפטים: " הסיפור שלך מזכיר לי משהו דומה שקרה לי...."

שלב ד: כל ילד בקבוצה שרוצה יספר מה הייתה הדרך שלו להתמודד עם קושי דומה או יציע רעיון משלו להתמודדות.

שלב ה: הילד המתייעץ יודה לקבוצה על השיתוף ועל העצות. ישתף מה הוא לוקח מתוך השיחה להתמודדות שלו עם הקושי.

שאלות לדיון במליאה עם תום העבודה בקבוצות

- מי מוכן לשתף איך הרגיש במהלך אצל השיח?
- איך קשיים משותפים מצאתם במהלך השיח הקבוצתי?
- איך הייתה החוויה של לסייע לאחר? איך הייתה החוויה של להיעזר בחברים?
- עם מי עוד אתם יכולים להתוודע או לבקש עזרה כשאתם מתמודדים עם בעיה?
- מה היתרונות ומה החסרונות הקיימים בשיתוף אחרים בעיה אישית?
- מה למדנו מהפעם אחרת על השני ועל עצמנו לעזרה?

הארות הנחיה

מעגל השיח המתואר אינו פשוט ליישום אך הוא אפשרי ומקדם. בכיתות מסוימות הוא יתאפשר רק לאחר מספר מעגלי שיח אשר יכשירו את הקרקע לשיח רגשי ולשיתוף בקשיים. גם במקרה זה ניתן לקיים modeling מקדים. אפשרות נוספת היא לקיים מעגל שיח מסוג זה, אותו המורה תנחה במעגל פנימי ושאר התלמידים יצפו במעגל חיצוני. כך יוכלו ללמוד מתוך הציפיה את מבנה המהלך. כמו כן, מומלץ לקראת מפגש זה להכשיר באופן נפרד את "ראשי הקבוצה" במסגרת שעה פרטנית.

נושאים נוספים למעגלי שיח

- מעגל שיח - הכוחות שלי (לפזר כרטיסיות של כוחות ולאפשר לשתף)
- מעגל שיח - פנייה לעזרה (שיתוף בסיפורי חיים שבהם פנינו לעזרה ממבוגר או מחבר)
- מעגל שיח - העוסק באופן ממוקד באחד הרגשות המרכזיים
- מעגל שיח - העוסק בדילמה שעולה מחיי התלמידים בכיתה או שקשורה לגיל ההתפתחותי.